گفت‌وگوی «جوان» با فرمانده تیپ ۲ لشکر ۲۵ کربلا در عملیات والفجر ۸

عبور از اروندمانور قدرت رزمندگان ایرانی بود

صغری خیل فرهنگ

عملیات والفجر ۸ که در ۲۰ بهمن ماه سال ۶۴ آغاز شد، یکی از عملیات‌های سرنوشت‌ساز در طول هشت سال دفاع مقدس بود و دستاوردهای فراوانی برای ایران به همراه داشت. برای مرور آنچه در این عملیات گذشت سراغ یکی از فرماندهان دفاع‌مقدس رفتیم. سردار سرتیپ دوم سیدمحمد کسائیان متولد ۱۳۳۷ در سال ۵۸ وارد سپاه شد و سپاه پاسداران انقلاب اسلامی سوادکوه را تأسیس کرد. وی که سابقه جهاد در درگیری با نیروهای ضد انقلاب در جنگل‌های شمال و کردستان را دارد در حماسه ششم بهمن ماه سال ۶۰ مردم آمل هم شرکت داشت. کسائیان در عملیات والفجر ۸ فرمانده تیپ ۲ لشکر ۲۵ کربلا بود. گفت‌وگوی ما با ایشان را پیش‌رو دارید.

به عنوان یک رزمنده پیشکسوت چه سوابقی در هشت سال دفاع‌مقدس داشتید؟

من از ابتدای جنگ تا پایان آن در جبهه حضور داشتم. به عنوان رزمنده آرپی‌جی‌زن شروع کردم تا به فرماندهی تیپ ۲ لشکر ویژه ۲۵ کربلای مازندران رسیدم. بعد هم فرماندهی تیپ‌های مختلف زرهی و پیاده مثل تیپ کماندویی ۷۵ ظفر در قرارگاه رمضان را بر عهده داشتم. در عملیات برون مرزی و عملیات مرصاد هم بودم. در عملیات والفجر ۸ مسئول آماده‌سازی خط حد لشکر ۲۵ کربلا و فرمانده تیپ ۲ در عملیات بودم که مأموریت تیپ ما شکستن خط و محاصره شهر بندری فاو بود. در ادامه باید در کارخانه نمک پدافند می‌کردیم.

اشاره کردید مسئول آماده‌سازی خط لشکر در عملیات والفجر ۸ بودید. دقیقاً چه کارهایی انجام می‌دادید؟

ما پنج الی شش ماه فرصت داشتیم منطقه را برای عملیات آماده کنیم. چون منطقه پر از نخل و اکثر زمین‌های آن باتلاقی بود، وظیفه ما ایجاد سنگرهای زرهی، توپخانه، انفرادی و تجمعی، احداث جاده‌های ارتباطی و ایجاد یک خط مستحکم در کناره رودخانه اروند و آماده‌سازی سکوهایی در منطقه منتهی به نخلستان برای اجرای آتش در شب عملیات بود نیاز به کار مهندسی بسیار گسترده‌ای داشت. برای اینکه دشمن هم متوجه اقدامات و تغییر و تحولات منطقه نشود باید شبانه و با رعایت احتیاط همه جانبه و استتار سنگرها کار می‌کردیم، بنابراین کار بسیار سخت‌تر می‌شد. ورود دستگاه‌ها و ماشین‌آلات مهندسی به آسانی مقدور نبود. منطقه از نظر نظامی به هیچ عنوان آماده عملیات نبود و پیش از این آنجا عملیاتی چه از طرف دشمن و چه از طرف خودی انجام نگرفته بود و به دلیل بالا بودن سطح آب حداکثر می‌توانستیم ۱/۵ متر زمین را حفر کنیم. اگر بیشتر خاک بر می‌داشتیم، آب از سطح زمین مثل چشمه بیرون می‌زد، به همین دلیل در این مدت با احتیاط کامل کار کردیم و دشمن هم متوجه آن نشد. توانستیم تا شب عملیات، تمامی جاده‌های ارتباطی به خط اول و یک خط مستحکم با سکوهای آتش مختلف ادوات نظامی مثل تانک را آماده کنیم. سکوهایی در شهرهای منتهی به نخلستان برای سوار و پیاده شدن نیرو و تجهیزات در زمان جذر و مد آب اروندرود آماده شده بود. با بستن انتهای نهرها و جلوگیری از ورود آب به داخل نخلستان توانستیم زمین‌های باتلاقی منطقه را خشک کنیم.

والفجر ۸ از لحاظ شناسایی خطوط دشمن یکی از موفق‌ترین عملیات جنگ بود. خطوطی که دشمن در آنها مستقر بود چگونه شناسایی شدند؟

در همان مدتی که ما مشغول آماده‌سازی زمین منطقه خودی برای انجام عملیات بودیم نیروهای اطلاعات عملیات برای شناسایی خطوط دشمن توسط نیروهای غواص اقدام می‌کرد. از روز اول هشت معبر برای ورود به خط دشمن و شناسایی منطقه ایجاد شد که این معبرها تا عمق دشمن نفوذ داشت و نیروهای ما با استفاده از آن از خط اول دشمن و از خیابان‌های شهر فاو عکس تهیه می‌کردند. یک دکل ۶۰ متری دیده‌بانی هم داشتیم که روزانه تحرکات دشمن را رصد می‌کرد و گزارش تهیه می‌شد. همچنین حرکت جذر و مد آب در اروندرود و سرعت و عمق آن در نقاط مختلف این رودخانه بررسی می‌شد. عمده این کار هم با استفاده از ابزار بسیار ساده و ابداعی توسط نیروهای اطلاعات عملیات انجام می‌شد.

با طرحی که از پیش تهیه شده بود و مهندسی و اطلاعات براساس آن طرح کار کرده بودند، سه مرحله برای شکستن خط دشمن در نظر گرفته شده بود. در مرحله اول گردان‌های غواص از طریق آن هشت معبر به خط دشمن می‌زدند. در صورت موفقیت در هر معبر با روشن کردن چراغ‌های رنگی غواص‌ها راهنما و هادی آغاز مرحله دوم عملیات می‌شد که مربوط به حرکت قایق‌ها بود. رزمندگان سوار بر قایق‌ها عملیات را شروع و اقدام به شکستن خطوط دشمن کرده و یک سرپل برای نفوذ به داخل شهر فاو ایجاد می‌کردند. سپس در مرحله سوم موج دوم گردان‌ها برای گسترش آن سرپل و پاکسازی خطوط و تصرف کامل آنها وارد می‌شدند. گردان‌های بعدی هم برای تعقیب دشمن اقدام می‌کردند. در مرحله دوم در هر نهر دو گردان سوار بر قایق‌ها آماده بودند. با اعلام غواصان و روشن شدن چراغ به معنای باز شدن معبر، قایق‌ها حرکت می‌کردند. البته جلوی آنها قایق‌های بزرگ‌تر با گونی‌های پر از خاک و مسلح به کالیبرهای مختلف به عنوان نیروهای اصلی خط شکن و درگیر شونده اصلی با دشمن حضور داشتند و بقیه قایق‌ها پشت سر آنها حرکت می‌کردند و خودشان را به خط می‌رساندند.

اگر معبری باز نمی‌شد چه کار می‌کردید؟

در چنین وضعیتی طرح ثارالله را اجرا می‌کردیم. یعنی چنانچه غواص‌ها موفق به شکستن یک خط نمی‌شدند و سرپلی برای ورود مرحله دوم نیروهای قایق سوار ایجاد نمی‌کردند و تانک‌ها و دیگر ادوات نظامی از روی همان سکوهایی که آماده کرده بودیم شروع به ریختن آتش روی خط اول دشمن می‌کردند تا زیر آتش آنها قایق‌های مرحله دوم خودشان را به خط دشمن بزنند و خط را تصرف کنند. در ادامه هم گردان‌ها و لشکرهای دیگر که در احتیاط لشکر ۲۵ بودند می‌توانستند به مأموریت خود ادامه دهند که در عمل هم اینگونه شد و غواصان در چهار معبر موفق به ایجاد سرپل شدند و در چهار معبر دیگر نیز با ریختن آتش توپخانه مرحله دوم آغاز شد.

> منطقه از نظر نظامی به هیچ عنوان آماده عملیات نبود و پیش از این آنجا عملیاتی چه از طرف دشمن و چه از طرف خودی انجام نگرفته بود و به دلیل بالا بودن سطح آب حداکثر می‌توانستیم ۱/۵ متر زمین را حفر کنیم. اگر بیشتر خاک بر می‌داشتیم، آب از سطح زمین مثل چشمه بیرون می‌زد، به همین دلیل در این مدت با احتیاط کامل کار کردیم و دشمن هم متوجه آن نشد

در صحنه عمل عملیات چطور پیش رفت؟

در همان اولین ساعات عملیات کل خط در محدوده تعیین شده برای لشکر ۲۵ کربلا تصرف شد و بلافاصله لشکرهای دیگر برای ادامه عملیات و تصرف پایگاه‌های موشکی حرکت کردند. یعنی در این عملیات هر سه مرحله پیش‌بینی شده برای شکستن خط اجرا شد و مراحل بعدی تعقیب دشمن و محاصره شهر فاو و بستن عقبه دشمن تا آب‌های خورعبدالله انجام گرفت و در روز بعد شاهد پاکسازی شهر و تصرف نقاط مهم شهر و نصب پرچم حضرت امام رضا (ع) توسط فرمانده لشکر ۲۵ کربلا روی مناره مسجد شهر فاو بودیم و مقابله با پاتک‌های دشمن و جنگ خاکریزها تا کارخانه نمک و پدافند معقول و منطقی و انهدام قوای دشمن تا حدود ۸۰ روز ادامه داشت. تا اینکه صدام از بازپس‌گیری شهر فاو ناامید و مجبور به پدافند در پشت کارخانه نمک شد.

سالگرد عملیات والفجر ۸ را به عنوان روز حفاظت اطلاعات نامگذاری کرده‌اند. وجه تسمیه آن چیست؟

از اقدامات مهم ما قبل از عملیات حفاظت گفتار، تردد مخفیانه و اقدامات خاموش مهندسی بود. تا جایی که با تمام مشکلات حتی رزمندگانی را که در اثر گلوله‌های خمپاره بعثی‌ها مجروح می‌شدند در همان منطقه درمان می‌کردیم و به عقب انتقال نمی‌دادیم. در این مدت هیچ یک از نیروهای مستقر در خط تماسی با خانواده از طریق تلفن یا نامه نداشتند. بعضاً خانواده‌های آنها به مراکز سپاه مراجعه می‌کردند و اظهار می‌داشتند فرزندانشان مفقود شده‌اند چون هیچ خبری از آنها ندارند. در کارهای مهندسی ۶۰ الی ۷۰ نیرو از خارج استان مازندران مثل خراسان رضوی آورده بودیم که فرماندهان لشکر را نشناسند. به آنها گفته بودیم مأموریت شما احیای نخلستان است. خودمان را هم نیروهای جهاد سازندگی معرفی کرده بودیم. حتی مرا به عنوان مهندس کشاورزی می‌شناختند. شب عملیات تازه متوجه شدند ما سپاهی هستیم و من هم فرمانده تیپ عمل کننده در این عملیات هستم.

عامل دیگر موفقیت ما انجام عملیات فریب بود. تمام یگان‌های ما در هور و شلمچه اقدام به عملیات شناسایی کردند. حتی یک نفر از لشکر ما اسیر شده بود اما او هم هیچ اطلاعاتی از عملیات اصلی ما در خط فاو نداشت. خودش هم فکر می‌کرد که قرار است لشکر ما در هور عملیات کند. همچنین دو شب قبل از عملیات اقدام به قشون‌کشی لشکر از اهواز تا هور کردیم که دشمن را منحرف کرد.

با توجه به اینکه عبور این همه رزمنده از اروندرود با آن جذر و مدهایش کار آسانی نبود، چه دوره‌های آموزشی را پشت سر گذاشته بودید؟

از جمله اقدامات قبل از شروع هر عملیاتی، برگزاری دوره‌های آموزشی ویژه همان عملیات بود. بیشتر نیروهای حاضر در عملیات نیروهای بسیجی بودند که لازم بود آموزش‌های ویژه همان عملیات را ببینند. در عملیات والفجر ۸ اولین و مهم‌ترین دوره، آموزش غواصی بود که هم نیروهای اطلاعات عملیات و شناسایی و هم گردان‌های خط شکن باید آموزش غواصی می‌دیدند. دوره دیگر آموزشی به عملیات سوار و پیاده شدن از قایق و عبور از باتلاق در زمان جذر و پایین آمدن آب اروند مربوط بود. باز دوره سوم آموزشی، عملیات جنگ در نخلستان و جنگ شهری برای پاکسازی شهر فاو بود. برای این کار گردان‌ها در شهرهای آبادان و خرمشهر در مکان‌هایی که مردم مستقر نبودند و خالی از سکنه بود آموزش می‌دیدند. اینها دوره‌های ویژه آموزشی برای انجام عملیات والفجر ۸ بود.

والفجر ۸ برای شما یادآور چه دوستان شهیدی است؟

جا دارد همین جا از برخی شهدای لشکر ۲۵ کربلا یاد کنم. شهید علی‌اصغر خنکدا، فرمانده گردان امام محمد باقر(ع) بود؛ گردانی که در مرحله دوم باید سوار بر قایق به خط دشمن می‌زد. خنکدا کنار ساحل آرپی‌جی به قایقش اصابت کرد و به شهادت رسید.

همچنین شهید صادق مکتبی، فرمانده گردان سیدالشهدا(ع) بود که در جریان پاتک دشمن در فاو شهید شد. شهید عظیمی، جانشین گردان امام حسین(ع) در ادامه عملیات تا کارخانه نمک پر کشید. شهید سیدمحمد گلگون از مهندسی لشکر در حال خاکریز زدن در نزدیکی کارخانه نمک به شهادت رسید. شهید ناصر چرخی‌زاده هم از مهندسی لشکر بود که در همین عملیات آسمانی شد. جا دارد یاد همه شهدای بسیجی و سپاهی که از شروع تا پایان این عملیات به شهادت رسیدند را گرامی بداریم.

> در عملیات والفجر ۸ هر سه مرحله پیش‌بینی شده برای شکستن خط اجرا شد و مراحل بعدی تعقیب دشمن و محاصره شهر فاو و بستن عقبه دشمن تا آب‌های خورعبدالله انجام گرفت. روز بعد شاهد پاکسازی شهر و تصرف نقاط مهم شهر و نصب پرچم حضرت امام رضا (ع) توسط فرمانده لشکر ۲۵ کربلا روی مناره مسجد شهر فاو بودیم و مقابله با پاتک‌های دشمن و جنگ خاکریزها تا کارخانه نمک و پدافند معقول و منطقی و انهدام قوای دشمن تا حدود ۸۰ روز ادامه داشت

نفر اول از سمت راست شهید حسین بصیر، در کنارش سردار کسائیان، نفر چهارم شهید مدانلو
پایگاه شهید بهشتی اهواز

اگر می‌شود مروری بر روند انجام عملیات داشته باشیم.

با اعلام رمز عملیات، نیروهای غواص برای باز کردن هشت معبر انتخاب شده داخل آب حرکت خود را آغاز کردند. نیروهای موج دوم نیز سوار قایق شدند و در نهرهای فرعی منتظر دستور حرکت شده و تمامی سلاح‌ها در مکان‌های تعیین شده مستقر شدند. اما حدود نیم ساعت قبل از عملیات، دشمن شروع به تیراندازی و انداختن پروژکتورهای قوی در آب و اجرای آتش سنگین کرد به‌طوری که همه ما فکر کردیم عملیات لو رفته است. برای همین بلافاصله درخواست شروع همزمان مرحله دوم و سوم طرح را از فرماندهی لشکر کردیم. فرمانده لشکر هم از قرارگاه کسب تکلیف کرد. چون در جناحین ما لشکرهای دیگر بودند و باید همه لشکرها با هم عملیات را شروع می‌کردند دستور شروع را باید قرارگاه صادر می‌کرد ولی قرارگاه دستور سکوت رادیویی یعنی خاموشی بیسیم‌ها و واکنش نشان ندادن به آتش دشمن را داد که دستور درستی هم بود چون پس از پیروزی و بازجویی از اسرا معلوم شد آن شب بعثی‌ها برای آزمایش، مانور و امتحان پروژکتورهای ارسال شده از قرارگاه خودشان آن اقدام را انجام داده بودند که تحمل، صبر و تدبیر فرماندهان ما باعث شد عملیات لو نرود و همه چیز طبق برنامه و طراحی از قبل انجام گیرد. بارش باران و طوفان در آن شب باعث شد دشمن نگهبانی خود را ضعیف کند و به سنگرها پناه ببرد. عملیات هم به رغم سختی بسیار زیاد به موفقیت رسید و تا صبح و روشن شدن هوا خط اول دشمن شکسته شد و پاکسازی هم انجام گرفت. همچنین الحاق با جناحین ایجاد شد و شهر فاو به محاصره رزمندگان درآمد. از صبح تا عصر همان روز از یک طرف باید شهر را از لوث وجود دشمن پاکسازی و از طرف دیگر پدافند می‌کردیم تا جلوی پاتک‌های دشمن را بگیریم. در واقع این عملیات تا حدود ۸۰ روز تا رسیدن به کارخانه نمک ادامه داشت. تا اینکه خط پدافند در کنار کارخانه نمک تثبیت شد.

می‌گویند عملیات والفجر ۸ در تعیین سرنوشت جنگ تأثیرگذار بود. اگر این عملیات به موفقیت نمی‌رسید یا اصلاً انجام نمی‌شد جنگ چه سرنوشتی پیدا می‌کرد؟

دستاوردهای این عملیات و نتایج آن در هشت سال دفاع مقدس بی‌نظیر بود. هم ایران و هم عراق در یک سال توان انجام فقط یک عملیات بزرگ و چند عملیات متوسط، کوچک و ایذایی را داشتند. چون پس از هر عملیات بزرگ وقت زیادی را باید صرف بازسازی یگان‌های آسیب دیده و تهیه تجهیزات، مهمات و آماده کردن آنها برای عملیات بعدی می‌کردند و این حدود یک سال طول می‌کشید. ایران هم لازم بود هر سال یک عملیات بزرگ انجام دهد تا آتش‌افروزی صدام فروکش کند. اگر این عملیات را انجام نمی‌دادیم، دشمن پیشدستی می‌کرد و مثل سال ۶۷ یک عملیات بزرگ را انجام می‌داد. آن موقع ما باید فقط دفاع می‌کردیم، بنابراین عملیات والفجر ۸ برای فرو نشاندن جنگ‌افروزی دشمن بعثی لازم بود تا تلفات سنگین نیرویی و لجستیکی از دشمن گرفته شود و این ضرورت نظامی آن سال بود. واقعاً هم در سرنوشت جنگ تأثیرگذار شد. اگر بخواهم برخی دستاوردهای این عملیات را برشمارم باید به مواردی چون انهدام ارتش صدام از نظر تجهیزات و نیرو، انهدام نیروی دریایی عراق به طور کامل، قطع دست ارتش عراق از آب‌های خلیج‌فارس و بستن تنها راه ورود آنها به خلیج‌فارس، انهدام و تصرف پایگاه‌های موشکی دشمن که کشتی‌های نفتی و تجاری ایران را در خلیج‌فارس با موشک هدف قرار می‌داد، تخلیه جزیره بوبیان کویت که در اختیار عراق بود برای تهدید آب‌های خلیج‌فارس، صدور قطعنامه ۵۸۲ توسط شورای امنیت، قطع کامل صادرات نفت عراق از طریق خلیج فارس به آب‌های آزاد جهان، نشان دادن قدرت جمهوری اسلامی ایران به جهان با عبور از سخت‌ترین رودخانه جهان و افزایش توان نظامی ایران با به دست آوردن سلاح‌ها، مهمات و تجهیزات جدید اشاره کنم. عبور از اروند مانور قدرت رزمندگان ایرانی بود.

سردار سید محمد کسائیان، نشسته نفر سوم از سمت چپ در میان رزمندگان لشکر ۲۵ کربلا

جدول

طراح: علیرضا سجادی فر ■ شماره ۵۵۸۸

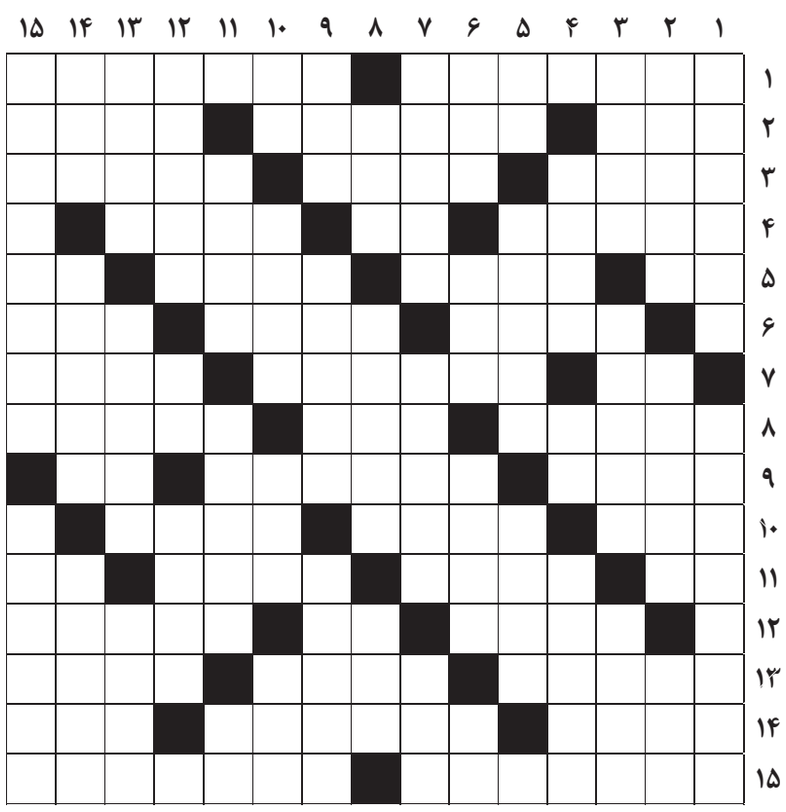

از راست به چپ

■ ۱- پادزهر- از آلات نجومی قدیم ■ ۲- قیم- حمله ناگهانی- نوعی جلد کتاب ■ ۳- از لوازم آرایش بانوان- ابزار- سوره صد و هفتم قرآن کریم ■ ۴- خلوت گزیده را به ... چه حاجتست- نو و باز نشده- رنگ پوست بدن ■ ۵- نفس سوزناک- نوعی پارچه- عبادت و نیایش- ابر غلیظ ■ ۶- رأی و حکمی که درباره مسئله یا امری صادر شود- شیرینی تبریز- خانه ■ ۷- آخرین نت- منفی- از هفت‌سین‌ها ■ ۸- بازرگانی و سوداگری- واحد شمارش گردو- شهری در استان کردستان ■ ۹- نویسنده فرانسوی طاعون- سرمربی هلندی سابق پرسپولیس- ضمیر اشاره ■ ۱۰- قصد و آهنگ- کیف؛ زین‌ساز- سهمناک ■ ۱۱- گشوده- آشکار شدن- به هم ریخته لولو- بنابر این ■ ۱۲- بدل از وضو- میوه خوب- پیامبری ■ ۱۳- اشیایی که جریان الکتریسیته به راحتی از آنها عبور می‌کند- زمین‌دار بزرگ- دوری یاران ■ ۱۴- دیکته- عنوان احترام‌آمیز برای افسران از سرهنگ به بالا- آینده ■ ۱۵- تشکیل لخته خون در عروق- اسکی مارپیچ

از بالا به پایین

■ ۱- آباژور فرهنگستان- فن سالار ■ ۲- مهمانی عروسی- سرشت‌ها و خوی‌ها- افسانه ■ ۳- از اسامی بانوان- روز رستاخیز- یکی از بخش‌های ورزش ووشو ■ ۴- از تقسیمات نظامی- سطح- نوعی برنج مرغوب ■ ۵- غذای سنتی- از دبیران کل سابق سازمان ملل- رهاورد زمستان ■ ۶- سود حرام- از آلات موسیقی- آرام خودمانی- ضمیر مخاطب ■ ۷- آواره و سرگردان- تقسیم ملک مشاع و تقسیم بین شرکا- کنار نیمکت ■ ۸- از عناصر چهارگانه- نتیجه‌ای چند- نوعی قایق ■ ۹- ماه فوتبالی- آخور- شهر مقدس بوداییان ■ ۱۰- آب بند- کارد- شهر آرزو- جعبه حروف چاپی ■ ۱۱- چراگاه- یکی از ده فیلم برگزیده تاریخ سینما- فرمان اتومبیل ■ ۱۲- شجاعت- عدد دو رقمی- پیامبر زیباروی ■ ۱۳- گروهی از مردم- جانوری کوچک‌تر از گربه- دریاچه خشک شده آسیای مرکزی ■ ۱۴- نام حوا در فرهنگ زبان انگلیسی- جانور دریایی جزیره‌ساز- از فلزات ساختگی ■ ۱۵- دارای روحیه دعوا و کتک‌کاری- سرراست

جدول سودوکو

ارقام ۱ تا ۹ را طوری قرار دهید که در هر ردیف، ستون و مربع‌های کوچک سه در سه فقط یک بار به کار روند.

					۱	۳		۸
۲					۳	۷		
		۷	۶			۱		
۴		۸						
			۸	۹			۵	
							۶	
			۹	۱				۴
۷	۲							۹
۳			۴					

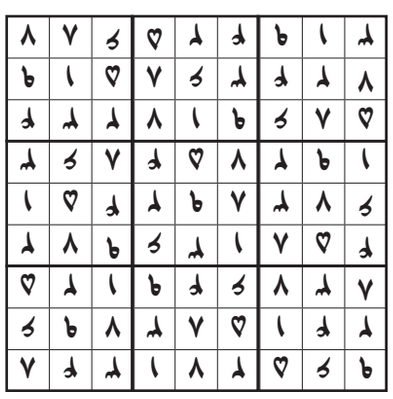

جدول کلمات متقاطع
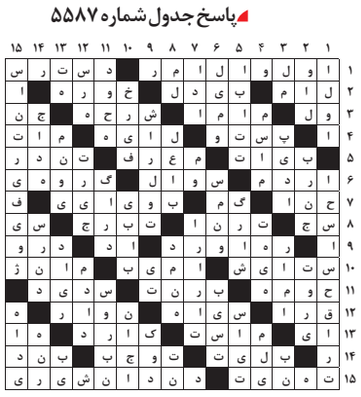
پاسخ جدول شماره ۵۵۸۷